

[Bodil Koch.]

handling i rigsdagen, så ville disse officielle kirkerådserklæringer snarest blive at betragte som en art håndfæstning overfor rigsdagen. Efter det ærede medlem hr. Fibigers egen argumentation i forelæggelsestalen ligger denne slutning lige for. Det ærede medlem hr. Fibiger siger sp. 841 — jeg beder om tilladelse til et citat —: Det er „beskæmmende, at rigsdagen optræder som en synode og kan bestemme om alle ting, der angår kirkens indre liv og forhold. Man kan jo godt tænke, at rigsdagen behandlede lovforslag, der angik afgørende forhold indenfor vor evangelisk-lutherske folkekirke, og at de rigsdagsmedlemmer, der ikke er medlemmer af folkekirken, ved deres stemmeafgivning kunne blive dem, der traf afgørelserne.“

Jeg er enig i, at dette kan synes urimeligt, men løsningen på dilemmaet gives blot slet ikke i det lovforslag, der her er forelagt. Her er det stadig rigsdagen, der er den lovgivende myndighed. Men vi behøver ikke at tænke os et lovforslag. Lad os se på loven om kvindelige præster, som nylig er gået igennem. Hvordan tror de ærede medlemmer, at et kirkeråd ville have erklæret sig angående denne lov? Det ved vi ikke noget om. Men lad os nu antage, at erklæringen havde været negativ. Loven fik som bekendt flertal her i tinget. Kunne og skulle tinget da have handlet anderledes, såfremt vi havde haft et kirkeråd? Nej, siger det ærede medlem hr. Fibiger, men læg mærke til, at der ikke her er tale om en besluttende myndighed. Selvfølgelig kan han heller ikke som medlem af tinget mene, at han eller nogen anden ved sin stemmeafgivning skal være bundet af nogen myndighed udenfor tinget, men kun af sin egen overbevisning. Og alligevel bliver det ærede medlem ved at tale om, at det er beskæmmende, at tinget lovgiver. Jeg forstår ikke, hvad meningen er. Kirkens indre liv har rigsdagen naturligvis intet herredømme over. Det er rigsdagen som sådan uvedkommende, om f. eks. kirkens mænd vil ordinere kvinderne. Dette ville jo imidlertid en af kirkens egne mænd, og jeg priser ham for hans kamp for menneskelig frihed og for kristelig frihed. Men når denne sag har vakt strid, er det for den, der tænker sig om, ikke en strid imellem kirke og rigsdag, men imellem kirkens egne, og det tror jeg ikke er nogen skade til, for kun igennem strid sker der fremskridt. Hvis kirken føler sig krænket af rigsdagen i sit inderste livs interesser, er der ingen løsning at finde gennem lovforslag, der er så hovedløse og så uigennemtænkt som det foreliggende.

Man har ligesom villet gå på listefødder frem imod en kirkeforfatning. Det benægter det ærede medlem hr. Fibiger, men det er meget vanskeligt at se andet, og det helt nye ved lovforslaget er efter min mening kun en etape frem på vejen mod kirkeforfatningen. Derfor mener jeg, at det kun er formelt, vi står overfor noget nyt. Reelt er det en kirkeforfatning eller kirkeforfatningstanken, der er på spil, og som dog aldrig har fået flertal i noget kirkeligt udvalg. Der er derfor efter min mening ikke nogen grund til i og for sig at gå ind på enkeltheder i lovforslaget; dem kan man jo drøfte, når tid er. Men det synes mig, at der er al mulig grund til at fremføre visse principielle betragtninger.

Vi har her i landet en kirkelig ordening, som er højst mærkværdig; noget tilsvarende findes næppe i noget andet land. Den blev til i 1849, da den gamle enevældige stat ophørte, og den fik navn af folkekirke. Det bestemtes i grundloven, at dens forhold skulle ordnes ved lov, og der kan næppe være tvivl om, at man dengang tænkte sig en art kirkeforfatning, hvis udarbejdelse dog udsattes til senere forhandling. Denne folkekirke eksisterer i kraft af, at flertallet af landets befolkning ønsker den. Skulle det engang vise sig ikke at være tilfældet, bør den øjeblikkelig ophæves.

I mit partis første dage var man tilbøjelig til at foretrække en adskillelse mellem stat og kirke, hvorved kirken ville blive frikirke. Der var mange socialdemokrater, der ønskede denne adskillelse, fordi de ingen kirkelige interesser havde eller ligefrem betragtede religionen som noget skadeligt. De følte kirken som en modstander, den stod på de besiddendes side, mente man; og kirken var ikke uden skyld i, at denne mening kunne fæstne sig. Men for andres vedkommende var ønsket om adskillelse båret af følelsen af værdien i absolut åndelig frihed, de følte sikkert, at kirken kun, når den blev frigjort fra staten, kan blive, hvad den bør være. Dette ønske om adskillelse mellem stat og kirke var imidlertid længe før socialdemokratiets tid fremkommet fra anden side, navnlig fra grundtvigsk hold. Det vil være ærede medlemmer bekendt, hvor nær Grundtvig gang på gang var ved at bryde ud af folkekirken sammen med dem, der flokkedes om ham. Lignende tendenser har også været levende i vækkelseskredse. Ønsket om adskillelse af kirke og stat er således ikke først her i landet fremført af venstreorienterede, kirkefjendske kredse, men har været et ønske, som er gået på tværs både af religiøse og politiske rammer.

Det er i det hele taget en ejendommelig-